

HOLLANDFESTIVAL

76

Rotterdams
Philharmonisch
Orkest

Rotterdams Philharmonisch Orkest

Dirigent: Edo de Waart

1e viool

Gerard Hettema
Jacques Holtman

Dick Bor
Maurits Bosman
Erzsébet Hajdu-Horvay

John Helstone
Vratislav Dufek

Kaoru Kakudo
Mieke Biesta

Dini Kelder-Brassers
Fré Lantinga
Jörn Schroeder
Janice Walker
Rob Hagedoorn
Michel Rizov
Tomoko Ogawa
Fumi Arai
Benzion Shamir
Ikuko Maeda
Johannes Muyen

2e viool

Roelof van Driesten
Vaclav Novak

Yasuo Ichinose

Leo de Vries
Hannie Voers
Aya Jongert
Jo de Vos Burchart
Hans Oudshoorn
Anna Fritsch
Agnes Tönkö
Carolyn Davies
Sofia Szábo-Kiss
Philip Philipse
Margaret Heilmann
Hélène van Woerkens-van Leeuwen
Aesil Kim Hong

Altviool

Thomas Lorand
Gerrit Oldeman

Vladimir Krejza
Max Roosenstein

Josef Schebal
Jeanne Rizov-van Enys
Wilbert Scheifes
David Cox
István Szábo
Michal Dobrowolski
Coen van der Heide
Richard Baritaud
Karen Simberg
Willa Kozupsky

Violoncello

Michel Roche
Harro Ruijsenaars

Jan Hollinger

Dora Dimitriev-Mintcheva
Karel Möhringer
Rob Hageman
Toshifumi Waki
András Hegyi
Gerard Oskamp
Arthur Oomens
Zvi Maschkowski

Contrabas

Gerrit van Dijk

Henny van de Water

Paul Bronkhorst
Hardmoed Grefe
Ton Doomernik
Osamu Yamamoto
Bert Drewes
Bert van Dinteren
Christian Lovelle

Fluit

Raymond Delnoye
Ruud Maas

Jo Hagen

Fluit/Piccolo

Wim Steinmann

Hobo

Heinz Friesen
Jan Spronk

Henk Heunen
Ruth Visser

Hobo/Engelse hoorn

Kees van den Berg

Klarinet

Bas de Jong
Henk de Graaf

Pierre Woudenberg

Klarinet/Basklarinet

Henk Leather

Fagot

Wim Stok
John Mostard

Kasper de Roo
Peter Meijers

Fagot/Contrafagot

Ferdinand Duran

Hoorn

Pieter Gouderjaan
Eddy van Leeuwen

Jan Peeters
Nico van Vliet
Bob Stoel
Martin van de Merwe
Henny Stoel

Trompet

John Floore
Peter Masseur

Thom van der Kruk
Frans Vreugdenhil
Ad van Zon

Trombone

Gerard Velthuysen
Bas Dekker

Frans van Luin
Peter Veenhuizen
Wouter Hoekstra

Tuba

Gerard Middendorp

Pauken

Loet Talboom

Slagwerk

Freek Hendrikse
Jan Schulenberg
Gerard Vermeulen
Huub Righarts

Harp

Teresia Rieu

Inez Kraker

De Doelen, 20.15 uur
Zaterdag 19 juni 1976

Dirigent: Edo de Waart

Solisten: Catherine Malfitano, sopraan
John Floore, piccolo - trompet

Joseph Haydn Symfonie nr. 39 in g * (1769)
1732 - 1809
Allegro assai
Andante
Menuetto
Finale: allegro molto

Giuseppe Torelli Sinfonia in D
1658 - 1709 voor trompet, strijkorkest en basso continuo

Allegro
Adagio
Allegro
Allegro

Richard Strauss Till Eulenspiegels lustige Streiche,
1864 - 1949 opus 28 * (1895)

PAUZE

Samuel Barber Knoxville: Summer of 1915,
1910 opus 24 * (1947)

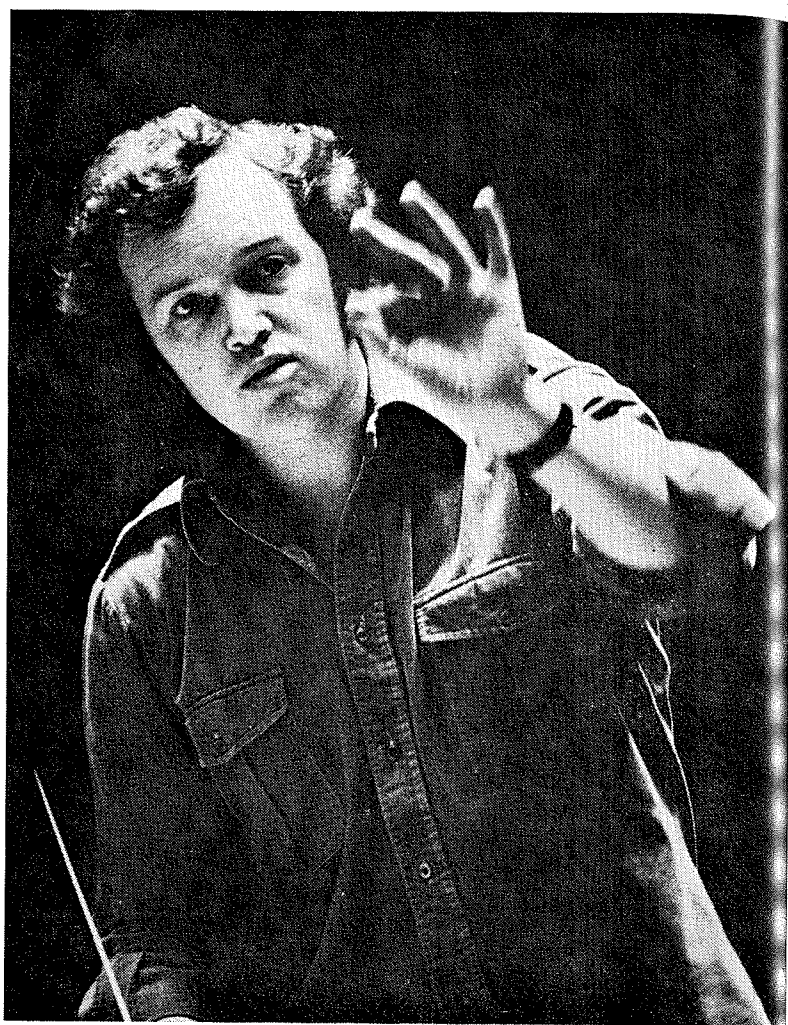
voor sopraan en orkest

George Gershwin Uit 'Porgy and Bess':* (1934/35)
1898 - 1937

Summertime
My man's gone now

An American in Paris * (1928)

* Van deze composities zijn grammofoonplaten in de Centrale
Discotheek aanwezig.

Edo de Waart werd in 1941 te Amsterdam geboren en begon na zijn opleiding bij Haakon Stotijn zijn muzikale loopbaan als hoboïst, o.a. in het Concertgebouworkest. Na drie jaar directielessen van Jaap Spaanderman werd hij in 1964 winnaar van het Dimitri Mitropoulos Concours voor jonge dirigenten in New York. In 1967 benoemde het Rotterdams Philharmonisch Orkest hem tot dirigent en zes jaar later tevens

tot artistiek leider.

Als gastdirigent leidt hij jaarlijks enkele producties van de Nederlandse Operastichting en trad hij o.m. op met de voornaamste Engelse en Amerikaanse orkesten en de Berliner Philharmoniker. Met ingang van 1 september 1977 wordt hij tevens dirigent en artistiek leider van het San Francisco Symphony Orchestra waarvan hij sinds vorig jaar al vaste gastdirigent is.

Joseph Haydn: Symfonie nr. 39 in g

De in de Gesamtausgabe van Breitkopf und Härtel onder Nr. 39 gepubliceerde Symfonie in g van Joseph Haydn werd gecomponeerd in het jaar 1769. Zij valt dus nog juist onder het veertigtal symfonieën, dat tot Haydns eerste scheppingsperiode als symfonicus gerekend wordt. Haydn was in 1761 in dienst getreden als kapelmeester bij Paul Anton von Esterházy te Eisenstadt. Hij trof daar een kapel aan van 16 musici, doch dit aantal werd geleidelijk uitgebreid, vooral toen Paul Anton werd opgevolgd door Nicolaus Esterházy, die een groot en ook actief muziekliefhebber was.

Haydns symfonieën vóór 1770 waren nog voor een bescheiden bezetting gecomponeerd. De bezetting van de g-moll Symfonie bestaat, naast het strijkorkest, uit twee hobo's en twee hoorns. In Haydns latere symfonieën worden de blaasinstrumenten uitgebreid met fluiten en fagotten en deze blaasinstrumenten zullen dan in de thematische verwerking een zeer belangrijke rol gaan spelen. In de symfonie nr. 39 dienen de beide hoorns hoofdzakelijk om de harmonie op eenvoudige wijze aan te vullen. De hobo's bezitten reeds meer melodische betekenis. In de finale bijvoorbeeld voeren zij meermalen de melodie, terwijl de strijkers passagespel ten gehore brengen. In het Trio van het Menuet treden de blazers wat zelfstandiger naar voren.

De vroege symfonieën van Haydn dragen een karakter, dat nog dicht bij het Divertimento staat. De componist legde in die tijd een voorkeur aan de dag voor programmatische effecten in zijn symfonieën o.a. in 'De Daggetijden' (Le Matin, Le Midi, Le Soir), in de symfonie 'Mit dem Hornsignal', de 'Weihnachtssymphonie' (ook 'Lamentatione' genoemd) en de 'Alleluja-Symphonie'.

De symfonie in g toont echter geen enkele programmatische bedoeling. Het eerste deel is geschreven in een beknopte hoofdvorm, waarin nog geen geprononceerd tweede thema optreedt. De korte doorwerking bevat enige interessante modulaties. In het Andante komen alleen de strijkers aan het woord.

Deze symfonie vormt een belangrijke schakel in Haydns ontwikkeling als symfonicus. Zij wordt een zelfstandig muzikaal spel, dat door Haydn met grote natuurlijkheid bedreven wordt en waarin hij bij alle kunstvaardigheid in wezen toch ongekunsteld weet te blijven.

W. P.

Het maken van foto-, film- en/of geluidsopnamen tijdens het concert is alleen geoorloofd na schriftelijke toestemming van de directie van het Rotterdams Philharmonisch Orkest.

John Floore werd in 1945 te Weesp geboren. Hij studeerde bij Marinus Komst aan het Amsterdams Conservatorium, waar hij in 1966 zijn einddiploma behaalde. Op 1 september van hetzelfde jaar trad hij als eerste trompettist in dienst van het Rotterdams Philharmonisch Orkest, waarmee hij inmiddels vele malen als solist

is opgetreden, evenals met het Nederlands Kamerorkest.

John Floore maakt tevens deel uit van het Nederlands Blazersensemble en het Ensemble M van Ton Hartsuiker. Daarnaast is hij als hoofdleraar trompet verbonden aan de conservatoria van Rotterdam en Amsterdam.

Giuseppe Torelli: Sinfonia in D voor trompet, strijkorkest en basso continuo

Over het leven van de Italiaanse componist en violist Giuseppe Torelli, in 1658 te Verona geboren en in 1709 in Bologna gestorven, is weinig bekend. Naspeuringen leverden slechts het bewijs, dat hij van 1684 tot 1686 lid was van de 'Academia dei Filharmonici' in Bologna en daarna van de beroemde kapel der Basilica San Petronio. Na de opheffing van deze kapel ging Torelli, als concertmeester in dienst van de markgraaf van Brandenburg, naar Ansbach, waar hij tot 1701 bleef. Toen zijn leraar voor compositie, Perti, opnieuw een kapel voor San Petronio formeerde, keerde Torelli naar Bologna terug om zijn werkzaamheden daar te hervatten.

In de muziekgeschiedenis wordt Torelli, als 'schepper van het vioolconcert', een bijzondere betekenis toegekend. Zijn vioolconcerten opus 1 tot 7 verschenen reeds tijdens zijn leven in druk. Daarentegen werd aan zijn talrijke soloconcerten voor diverse blaasinstrumenten, die zich in het archief van San Petronio bevinden, nauwelijks enige aandacht geschonken.

Van zijn 28 trompetconcerten (11 voor één, 16 voor twee en 1 voor vier trompetten), die zowel kwalitatief als kwantitatief een belangrijke bijdrage in de trompetliteratuur vormen, werden na zorgvuldige bestudering 3 solo- en 3 dubbelconcerten voor publicatie uitgekozen. Muziekhistorisch gezien zijn zij een goed voorbeeld van de ontwikkeling van het hoog-barokke soloconcert, waarin een volledige emancipatie van het solo-instrument ten opzichte van het ensemble, wordt bereikt. Kenmerkend voor deze stijl, in een tijd van zoeken en experimenteren, is ook de veelvormigheid (Overture, fuga, ostinato- en ritornello-vormen, virtuoze cadensen), terwijl gebruik gemaakt wordt van de zich steeds meer uitbreidende instrumentale mogelijkheden.

Mathias Siedel

Richard Strauss: Till Eulenspiegels lustige Streiche

Er was eens een schelm . . . zo begint de proloog van 'Till Eulenspiegels lustige Streiche, nach alter Schelmenweise in Rondeauforn für grosses Orchester'.

Na vijf maten inleiding brengt de solohornist het beroemde syncopische Till-thema. Een ander belangrijk schelmenmotief is de versnelling van de langzame beginnoten, door de brutale hoge d-klarinet.

We maken verschillende scènes uit het prentenboek van Till's bonte leven mee: de maskerade, het ezeltje rijden door een pottenbakkerskraam, zijn rede voor de professoren, de zalvende preek van Till, vermomd als pastoor, zijn hopeloze liefde voor een onschuldige schone. Hij rolt van de ene tumultueuze gebeurtenis in de andere, totdat hieraan abrupt een einde komt: hij heeft God gelasterd, het gerecht is ernstig en dreigend. Till fluit er onverschillig bij, het was immers niet serieus bedoeld. Maar het oordeel luidt: de dood. Till sterft aan de galg. In de epiloog vertelt het orkest opnieuw: er was eens een schelm . . .

Op 6 mei 1895 werd dit geniale muziekschilderij door de toen 31-jarige Strauss voltooid. Scherp als een gravure van Dürer, bont als een schilderij van Brueghel tekende de componist de eeuwige Till. Hij leidt de legende in, belicht ook de ernst en de angst van de vrolijke volksheld en in de epiloog keert hij terug tot zijn uitgangspunt. De briljante afsluiting is de reactie op het oordeel van de strenge rechters, op de boosheid van de farizeeërs, de jaloezie van de nette burgers en de kleinheid van de gekrenkten.

Till is dood, maar voor ons blijft hij altijd bestaan.

Samuel Barber: Knoxville

In bepaalde opzichten is de Amerikaanse componist Samuel Barber te vergelijken met iemand als Saint-Saëns, niet in muzikale uitdrukking maar in hun beider mentale instelling. Ook Barber gaat onverstoorbaar zijn eigen weg en is niet bang zich als volbloed romanticus te manifesteren in een tijd waarin het experiment hoogtij viert. Sinds Toscanini in 1938 composities als Barbers Adagio voor strijkers en het eerste Essay introduceerde, heeft Barber zijn plaats in de Amerikaanse muziek gevonden en met succes verdedigd. Zijn naar genre zeer gevarieerde oeuvre (orkestwerken, concerten, kamermuziek, liederen, opera) werd met de Amerikaanse 'Prix de Rome' en tweemaal met de Pulitzer prijs onderscheiden.

Samuel Barber werd in 1910 in West Chester (Pennsylvania) geboren en studeerde aan het Curtis Institute of Music in Philadelphia piano, compositie en orkestdirectie. Sinds de 2e wereldoorlog, die hij in de Amerikaanse luchtmacht doorbracht, drong een wat geprofileerdere ritmiek in zijn muziek door, maar de brede romantische lijnen zijn in zijn werk steeds herkenbaar gebleven.

Barber schreef *Knoxville: Summer of 1915* ter nagedachtenis aan zijn vader in 1947 in opdracht van de sopraan Eleanor Steber, die er op 9 april 1948 de eerste uitvoering van gaf met het Boston Symphony Orchestra o.l.v. Serge Koussevitzky. De tekst is ontleend aan een verzameling proza en poëzie van James Agee, gepubliceerd in het literaire tijdschrift *Partisan Review*. James Agee (1909 - 1955) maakte naam als dichter, romanschrijver en filmcriticus. In deze laatste kwaliteit was hij o.m. verbonden aan het weekblad *Time*. *Knoxville: Summer of 1915* is een autobiografische schets, een jeugdherinnering uit Agee's geboorteplaats Knoxville in het bergland van Tennessee. In een motto schetst de dichter in enkele woorden de situatie: 'We praten nu over zomeravonden in Knoxville Tennessee in de tijd dat ik daar woonde, zo succesvol voor mezelf vermomd als kind.' Agee verhaalt geen gebeurtenissen van enig belang, beschrijft alleen de impressies van een 6-jarig jongetje, herinneringen aan een doodgewone zomeravond in een gelukkig gezin: mensen die op hun veranda zitten, wandelaars, een karretje, auto's en een tram die voorbijgaan. Nadat vader de tuin heeft gespreoid gaat de hele familie ('All my people are larger bodies than mine') op dikke dekens op het gras liggen, vader en moeder, oom en tante en het kind, luisterend naar sprinkhanen en andere avondgeluiden, af en toe pratend 'over niets bijzonders, over helemaal niets bijzonders, over helemaal niets' tot het bedtijd is. Barber heeft zich door Agee's prachtig beeldende taal laten inspireren tot een zeer evocatieve zomeravondmuziek, vol warmte en wiegende ritmen. Alleen de stoppende en optrekkende tram zorgt voor enige actie. Barber's orkestbezetting omvat eenvoudige houtblazers, 2 hoorns, trompet, harp, triangel en klein strijkorkest. *We are talking now of summer evenings in Knoxville Tennessee in the time that I lived there so successfully disguised to myself as a child . . .*

Knoxville: Summer of 1915 van James Agee

... It has become that time of evening when people sit on their porches, rocking gently and talking gently and watching the street and the standing up into their sphere of possession of the trees, of birds' hung havens, hangars. People go by; things go by. A horse, drawing a buggy, breaking his hollow iron music on the asphalt: a loud auto: a quiet auto: people in pairs, not in a hurry, scuffling, switching their weight of aestival body, talking casually, the taste hovering over them of vanilla, strawberry, pasteboard, and starched milk, the image upon them of lovers and horsemen, squared with clowns in hueless amber.

A streetcar raising its iron moan; stopping; belling and starting, stertorous; rousing and raising again its iron increasing moan and swimming its gold windows and straw seats on past and past and past, the bleak spark crackling and cursing above it like a small malignant spirit set to dog its tracks; the iron whine rises on rising speed; still risen, faints; halts; the faint stinging bell; rises again, still fainter; fainting, lifting, lifts, faints foregone: forgotten. Now is the night one blue dew.

Now is the night one blue dew, my father has drained, he has coiled the hose.

Low on the length of lawns, a frailing of fire who breathes...

Parents on porches: rock and rock. From damp strings morning glories hang their ancient faces.

The dry and exalted noise of the locusts from all the air at once enchants my eardrums.

On the rough wet grass of the back yard my father and mother have spread quilts. We all lie there, my mother, my father, my uncle, my aunt, and I too am lying there... They are not talking much, and the talk is quiet, of nothing in particular, of nothing at all in particular, of nothing at all. The stars are wide and alive, they seem each like a smile of great sweetness, and they seem very near. All my people are larger bodies than mine, ... with voices gentle and meaningless like the voices of sleeping birds. One is an artist, he is living at home. One is a musician, she is living at home. One is my mother who is good to me. One is my father who is good to me. By some chance, here they are, all on this earth; and who shall ever tell the sorrow of being on this earth, lying, on quilts, on the grass, in a summer evening, among the sounds of the night. My God bless my people, my uncle, my aunt, my mother, my good father, oh, remember them kindly in their time of trouble; and in the hour of their taking away.

After a little I am taken in and put to bed. Sleep, soft smiling, draws me unto her: and those receive me, who quietly treat me, as one familiar and well-beloved in that home: but will not, oh, will not, not now, not ever; but will not ever tell me who I am.

Catherine Malfitano werd in New York geboren als dochter van een violist en een balletdanseres. Haar vader, verbonden aan het orkest van de Metropolitan Opera, is merkwaardig genoeg haar voornaamste leraar; slechts korte tijd studeerde zij elementaire zangtechniek aan de New York High School of Music and Art en aan de Manhattan School of Music. In 1972 debuteerde Catherine Malfitano als Nanetta in 'Falstaff' bij de Central City Opera; kort daarna vertolkte zij in Minneapolis de rollen van Polly Peachum in Kurt Weill's 'Driestuiversopera' en Rosina in 'De Barbier van Sevilla'. Na een reeks successen in diverse Amerikaanse steden, o.a. als Susanna in 'Figaro', Annina in Menotti's 'The Saint of

Bleecker Street', Lauretta in 'Gianni Schicchi', de titelrol in 'Manon' en Sophie in 'Der Rosenkavalier' maakte zij tijdens het Holland Festival 1974 als Susanna haar Europees debuut. In dezelfde rol keert zij in december a.s. naar Nederland terug. In 1975 zong zij eveneens bij de Nederlandse Operastichting Euridice in Gluck's 'Orfeo'.

Catherine Malfitano's repertoire beperkt zich niet tot het terrein van de opera. Zij geeft geregeld liederenrecitals (waarvan vele met haar vader) en beheerst een zeer gevarieerd oratoriumrepertoire. Twee Amerikaanse componisten, Carlisle Floyd en Thomas Pasatieri, schreven composities voor haar ter gelegenheid van het 200-jarig bestaan van de Verenigde Staten.

George Gershwin: Twee aria's uit 'Porgy and Bess'

Gershwin's opera 'Porgy and Bess' ontstond in de jaren 1934/'35 maar de plannen dateren al van 1926 toen de componist contact zocht met DuBose Heyward, die een jaar eerder zijn succesvolle roman 'Porgy' had gepubliceerd. Wellicht aangespoord door Gershwin's enthousiasme om het werk een theatervorm te geven bewerkte de schrijver zelf, samen met zijn vrouw, in 1927 'Porgy' tot een toneelstuk, maar Gershwin, toen al een bekend componist van songs en musicals, had er uiteraard andere plannen mee. Voorlopig ontbrak hem echter de tijd en even (in 1932) zag het er naar uit dat Al Jolson, een als neger optredende blanke zanger, er in samenwerking met Jerome Kern en Oscar Hammerstein II een musical van zou maken.

Heyward zag weinig in dit project en wachtte liever op Gershwin. Zijn vertrouwen werd niet beschaamd.

Heyward was afkomstig uit Charleston, South Carolina en had zijn roman op een historisch gegeven gebaseerd. 'Goat-Sammy', een invalide arme neger die zich op een geitekarretje voortbewoog, was in Heyward's jeugd een bekende straatfiguur in Charleston en hij stond model voor Porgy. Ook Gershwin's muziek ontstond in de authentieke sfeer: van februari 1934 af werkte hij in het buitenhuis van Heyward bij Charleston intensief aan de compositie op basis van een libretto dat DuBose Heyward samen met Gershwin's broer Ira had geschreven. Op 10 oktober 1935 ging de opera 'Porgy and Bess' - de toevoeging van de vrouwelijke hoofdpersoon in de titel was een idee van de componist - in New York in première.

'Porgy and Bess' is naar opzet en uitwerking geen musical maar een echte opera, met een zeer belangrijke rol voor het koor. Het drama speelt zich af op een pleintje in de verpauperde negerbuurt van Charleston, dicht bij de oceaan; de bevolking leeft van de visserij. Als de avond valt zingt de vissersvrouw Clara met 'Summertime' haar baby in slaap. Even later verstoort de komst van de ruwe dronken Crown wreed het dobbelspel van de vissers: om een kleinigheid doodt hij Robbins, wiens vrouw Serena in 'My man's gone now' uiting geeft aan haar verdriet.

W. V.

Summertime

Summertime and the livin's is easy,
Fish are jumpin', and the cotton is high.
Oh your daddy's rich, and your ma is good lookin',
So hush, little baby, don' yo' cry.

One of these mornin's you goin' to rise up singin',
Then you'll spread yo' wings an' you'll take the sky.
But till that mornin' there's a-nothin' can harm you,
With Daddy an' Mammy standin' by.

My man's gone now

My man's gone now, ain't no use a-listenin'
For his tired footsteps climbin' up the stairs. Ah!
Ole Man Sorrow come to keep me comp'ny,
Whisperin' beside me when I say my prayers. Ah!

Ain't dat I min' workin', work an' me is travellers,
Journeyin' togedder to de promise land.
But Ole Man Sorrow's marchin' all de way wid me,
Tellin' me I'm ole now since I lose my man.

Ole Man Sorrow sittin' by de fireplace,
Lyn' all night long by me in de bed,
Tellin' me de same thing mornin', noon an' eb'nin'
That I'm all alone now since my man is dead.

George Gershwin: An American in Paris

Tussen de jaren 1918 en 1933 schreef Gershwin voor ruim veertig musical comedies en revues geheel of gedeeltelijk de muziek. De talloze hierin voorkomende songs bepaalden het grote succes en bezorgden Gershwin een wereldomvattende beroemdheid. Een twintigtal staat nog altijd op het repertoire van de lichte muziek en wordt nog steeds opnieuw gearrangeerd.

Geboren in Brooklyn (New York) componeerde hij ook het gemakkelijkst temidden van het rumoer en de nerveuze beweeglijkheid van de grote stad. Hij had als het ware een zesde zintuig voor het schrijven van effectvolle muziek. Van het begin af had hij succes en zijn leven was een nauwelijks onderbroken aaneensluiting van nieuwe triomfen. Doch ondanks de verworven roem en rijkdom bleef hij een bescheiden man, die zich zijn eenvoudige afkomst bewust bleef en voor zijn eigen muziek de scherpste criticus was. Als zijn grootste gemis voelde hij, dat hem de grondige theoretische kennis van de muziek ontbrak. Dit was mede de oorzaak dat hij in 1928 op reis naar Europa ging in de hoop een leermeester te vinden. Maar Maurice Ravel, noch Igor Strawinsky, die hij in Parijs bezocht, wilden hem als leerling aannemen. Zij erkenden hem daarentegen als gelijke, als collega-componist. Ravel sprak zelfs de beroemd geworden woorden: 'Waarom wilt u een tweederangs Ravel worden, als u thans reeds een eersterangs Gershwin bent?'

In Parijs, Wenen en Londen hoorde hij concerten, waarop zijn werken met groot succes werden uitgevoerd. Met name: de *Rhapsody in Blue* (uit 1924) en het *Pianoconcert in F* (uit 1925). Temidden van de arbeid aan de songs voor het toneel waren deze twee werken voor klavier en orkest ontstaan op aandrang van de grote jazz-dirigent Paul Whiteman. Uit deze poging jazz en symfonische muziek te vermengen is echter tevens de misvatting geboren als zou Gershwins muziek nog iets met de eigenlijke, oorspronkelijke jazz van doen hebben. Het resultaat werd veeleer lichte muziek voor symfonieorkest, gemakkelijk aansprekend, briljant, niet diepgaand, maar op succes berekend. In Parijs trof

hem de wilde vrolijkheid, het bruisende tumult, het nerveuze levensritme van de wereldstad. Deze indrukken wilde hij muzikaal weergeven in een eindelijk orkeststuk: *An American in Paris*. Hij voegde er het grote heimwee aan toe, dat de Amerikaan naar zijn vaderland heeft, wanneer hij langs de Parijse boulevards slentert. Met dit werk kwam Gershwin in Amerika terug, waar het op 13 december 1928 in première gespeeld werd in de Carnegie-Hall door het New York Philharmonisch Orkest onder leiding van Walter Damrosch. Een jaar later maakte Gershwin, die vaak als pianist en als piano-solist in zijn beide voorgaande symfonische werken was opgetreden, met de *American in Paris* zijn debuut als dirigent. Hiermee begon de laatste periode van zijn leven, waarin hij nog wel de opera *Porgy and Bess* schreef, maar dat in 1937 met een vroegtijdige dood eindigde.

A. A.

Het volgende promenadeconcert:

Zaterdag 28 augustus 1976

Dirigent: Hans Vonk

Solist: Daniel Wayenberg, piano

Werken van Tsjaikowski

Hoesten mag in de concertzaal . . . *. . . maar het hóéft niet tijdens een pianissimo. En het is in noodgevallen altijd toegestaan een zakdoek voor de mond te houden*